

**အရည်အသွေးရှိ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရေးဖြင့် အသိပညာရှင်၊
အတတ်ပညာရှင်များ မွေးမြူရေး**

(ကိုချင်း)

ကျွန်တော်တို့ ငယ်စဉ်တုန်းက ဒသမတန်းအောင်မြင်ပြီးပါက တက္ကသိုလ် တက်ရောက် ပညာသင်ကြားရာမှာ ဝိဇ္ဇာ/ သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း တက္ကသိုလ်ဆိုပြီး တက်ရောက်ကြရပါသည်။ ဆေးတက္ကသိုလ်၊ စက်မှုတက္ကသိုလ်၊ စိုက်ပျိုးရေး တက္ကသိုလ်၊ ပညာရေးတက္ကသိုလ်၊ တိရစ္ဆာန်ဆေးကုနှင့် မွေးမြူရေးတက္ကသိုလ်၊ သွားဘက်ဆိုင်ရာ တက္ကသိုလ် စသည်တို့ကို အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းတက္ကသိုလ် (Professional Institution) များဟု ခေါ်ကြပါသည်။ ဝိဇ္ဇာ/ သိပ္ပံ နှင့် စီးပွားရေးပညာရပ်များကို ဝိဇ္ဇာ/ သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ စီးပွားရေးတက္ကသိုလ် တို့တွင် အသီးသီးတက်ရောက်သင်ယူကြရပါသည်။

ဝိဇ္ဇာ/သိပ္ပံတက္ကသိုလ် တက်ရောက်သည့် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများသည် ဘွဲ့ရပြီး သောအခါ သူတို့နဲ့ဆက်စပ်သည့် လုပ်ငန်းများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရွေးချယ်လုပ်ကိုင်နိုင်ကြ ပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဘာသာရပ်များနှင့် ကွဲပြားခြားနားမှုမှာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းတက္ကသိုလ်ကို တက်ရောက်သည့် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းထဲသို့ ရောက်ရှိသည့်အခါ ဥပမာအားဖြင့် ဆေးကျောင်းသားများ သည် ဆေးပညာနှင့်ပတ်သက်သည့်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရရန်အတွက် စာတွေ့အပြင် ဆေးရုံ၊ ဆေးပေးခန်းများ၌ လက်တွေ့လေ့ကျင့်ပြီး ဆေးကုသမှုအတတ်ပညာကို လက်တွေ့ သင်ယူပြီးသောအခါမှသာ ဆေးကုသခွင့်လိုင်စင်ကို သက်ဆိုင်ရာပညာရပ်အဖွဲ့အစည်းများထံမှ ရယူပြီး ဆေးကုသမှုဆောင်ရွက်ခွင့် ရရှိပါသည်။ အလားတူ စာရင်းပညာရှင်များသည်လည်း စာရင်းစစ်ဆေးနိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့် မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်ရရှိရေးအတွက် သင်တန်းများ တက်ရောက်ကြပြီး လက်တွေ့စာရင်းကိုင်၊ စာရင်းစစ်လုပ်ငန်းများ သင်ယူပြီးမှ လိုင်စင် ဝင်ရောက်ဖြေဆို၍ မှတ်ပုံတင်ရရှိပြီးမှသာ စာရင်းလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိကြပါသည်။ ရှေ့နေ၊ ရှေ့ရပ်များသည်လည်း ဥပဒေဘွဲ့ရပြီးသောအခါ သက်ဆိုင်ရာတရားရုံးများမှာ လက်တွေ့ ဆင်းပြီး အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ရရှိမှသာ အလုပ်လုပ်ခွင့်ရရှိကြပါသည်။

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဘာသာရပ်နှင့်ဆက်နွှယ်ပြီး တက်ရောက်ကြတဲ့ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများသည် ဘွဲ့ရရှိပြီး လုပ်ငန်းခွင် ဝင်ရောက်ကြသောအခါ ဆောင်ရွက်ရသည့် အသက်မွေးဝမ်းလမ်းကြောင်းသည် အခြားပညာရပ်များမှ ဘွဲ့ရရှိသူများနှင့် မတူညီသည်ကို ဦးစွာ ရှင်းပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ခေတ်တုန်းက ပညာရှင်များအား ကြပ်မတ်ကွပ်ကဲသည့် ပညာရှင် အဖွဲ့ အစည်းများအဖြစ် စာရင်းကောင်စီ၊ ဆေးကောင်စီ၊ ရှေ့နေများအတွက် ဘားကောင်စီ (Bar Council) တို့ ရှိကြပါသည်။ ထိုစဉ်က ဗိသုကာ၊ အင်ဂျင်နီယာလုပ်ငန်းများအတွက် ဗိသုကာ၊ အင်ဂျင်နီယာမှတ်ပုံတင်ရှိမှ အလုပ်လုပ်နိုင်မည့် သတ်မှတ်ချက် မရှိခဲ့ပါ။

ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံသည် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် စတင်ဝင်ရောက်ခဲ့သည့် အချိန် မှစ၍ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရပ်များဖြင့် အောင်မြင်ပြီးသူများ လုပ်ငန်းခွင်ဝင်ရောက်မည် ဆိုလျှင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာမှတ်ပုံတင်ရှိမှ မိမိနှင့်သက်ဆိုင်သည့်လုပ်ငန်း လုပ်ခွင့်ရမည်ဆိုသည့် ကိစ္စရပ်တွေကို အာဆီယံက ကြပ်မတ်လာပါသည်။ ယင်းကို Mutual Recognition Arrangement (MRA) ဟု ခေါ်ဆိုပြီး ပညာရှင်များ အာဆီယံအတွင်းမှာ လွတ်လပ်စွာ လုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင် နိုင်ရန်အတွက် မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအချိန်မှစ၍ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပညာရပ်များဖြစ်သည့် အင်ဂျင်နီယာ၊ ဗိသုကာ၊ ဆေး၊ သွားဘက်ဆိုင်ရာ၊ သူနာပြု၊ စာရင်းစစ်၊ မြေတိုင်း ဘာသာရပ်များတွင် Mutual Recognition Arrangement (MRA) ကို အပြန်အလှန် သဘောတူညီမှုအစီအစဉ်များ ဆွေးနွေးကြပြီး အဆိုပါပညာရပ်များ၏ ဘွဲ့သင်တန်းများအား အရည်အသွေး စိစစ်အသိအမှတ်ပြုရန် လိုအပ်ချက်ကို ထည့်သွင်းတောင်းဆိုလာကြပါသည်။

ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံက ထိုသို့ ဗိသုကာ၊ အင်ဂျင်နီယာ၊ ဆေး၊ သွားဘက်ဆိုင်ရာ၊ သူနာ ပြု၊ စာရင်းစစ်၊ မြေတိုင်းပညာရပ်များ၌ Mutual Recognition Arrangement (MRA) တွင် ပါဝင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့်အတွက် သက်ဆိုင်ရာပညာရပ်များမှ ပညာရှင်များက အာဆီယံ အစည်းအဝေးများတွင် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကာ လိုအပ်သည့် မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ဘွဲ့အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာအရည်အချင်းသတ်မှတ်ခြင်း စနစ်များကို ထူထောင်ရန် ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စများသည် ဝန်ဆောင်မှုကုန်သွယ်ရေး (Trade in Services) ဟု ခေါ်သည့် ကမ္ဘာ့ ကုန်သွယ်မှုအဖွဲ့အစည်းကြီး၏ ကုန်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုများမှ စတင်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးခါစ General Agreement on Tariffs and Trade လို့ခေါ်သော GATT အဖွဲ့အစည်းပေါ်လာပြီး ယင်းနောက်တွင် World Trade Organization (WTO) အဖွဲ့အစည်းကြီး ပေါ်လာပါသည်။ WTO နှင့်အတူ Trade in Services ပေါ်ပေါက်လာပြီး ဝန်ဆောင်မှု (Services) လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဆိုပါက ပုံစံ (၄) ခု ဖြစ်သည့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်း၊ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်စားသုံးခြင်း၊ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊ နယ်စပ်ဖြတ် ကျော်အလုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းဟူ၍ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းလာပါသည်။

ဝန်ဆောင်မှုကုန်သွယ်ရေး၏ စတုတ္ထပုံစံ (Mode 4) ဖြစ်သည့် ပညာရှင်များက နယ်စပ် ဖြတ်ကျော်အလုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းကိစ္စရပ်များ၌ မြန်မာနိုင်ငံက ပညာရှင်များနှင့် ပတ်သက်လာပြီး ဝန်ဆောင်မှုကုန်သွယ်ရေးပါ စတုတ္ထပုံစံအရ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်အလုပ်လုပ်ရာတွင် ပညာရှင်များ အတွက် ဘွဲ့သင်တန်းအသိအမှတ်ပြုမှု၊ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ အရည်အချင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်း စနစ် သတ်မှတ်ချက်များအား မည်သည်တို့ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းရမည်ဆိုသည့် လိုအပ်ချက်များ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ယင်းအတွက် ပညာရှင်များဖြစ်လာရန် အများသဘောတူထားသည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း နှင့် ကာလဖြင့်သင်ကြားသည့် ဘွဲ့သင်တန်းများမှ အောင်မြင်ရန်၊ လက်တွေ့လုပ်သက် မည်မျှ ရှိရန်၊ မည်သည့်အတွေ့အကြုံရှိရန်၊ ပညာရှင်မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်ရှိရန် စသည့် သတ်မှတ်ချက် များ ချမှတ်လာကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာလည်း ယင်းကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်၍ ပညာရှင်များအား ကြပ်မတ်ထိန်းသိမ်းရန် ဥပဒေများရေးဆွဲ၍ ပညာရပ်ကောင်စီဟုခေါ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများကို ဥပဒေနှင့်အညီ ထူထောင်ပြီး ဆောင်ရွက်လာကြပါသည်။

လွတ်လပ်စွာကူးသန်းရောင်းဝယ်ခွင့်သဘောတူညီချက် (Free Trade Agreement) တွင် အဓိက (၃)မျိုး ဖြစ်သည့် ဈေးကွက်ဖွင့်ခြင်း (Market Assess)၊ ရောင်းချခွင့်ပေးခြင်း (Commercial Presence)၊ ပညာရှင်များ၊ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လိုစနစ်နှင့် အရည်အချင်းသတ်မှတ်မည်ဆိုသည့် (National Treatment) ကိစ္စရပ်များ ပါဝင်ပါသည်။

လွတ်လပ်စွာကူးသန်းရောင်းဝယ်ခွင့်သဘောတူညီချက် (Free Trade Agreement) ၌ စတုတ္ထပုံစံ (Mode 4) အရ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် (Cross Border) သွားရောက်အလုပ်လုပ်ကိုင်မည့် သူများအတွက် မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်၊ လိုင်စင် စသည်တို့ကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီး အရည်အချင်း ပြည့်ဝသူသို့ထုတ်ပေးနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်ချက်ကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း တက္ကသိုလ်များမှ ဘွဲ့ရပြီး လုပ်ငန်းခွင်သို့ ရောက်ရှိနေကြသည့် ဗိသုကာ၊ အင်ဂျင်နီယာ၊ ဆရာဝန်၊ သူနာပြု၊ စာရင်းစစ် စသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရှင်များအတွက် အာဆီယံနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် နိုင်ငံတော်မှ ပညာရပ်ကောင်စီများ ထူထောင်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ ပါသည်။ ထို့သို့ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ခြင်းဖြင့် အာဆီယံအဆင့်လက်မှတ်ရ စာရင်းစစ်ပညာရှင်များ၊ အာဆီယံအဆင့်လက်မှတ်ရ ဗိသုကာ၊ အင်ဂျင်နီယာပညာရှင်များ ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။

ယခုလိုစနစ်များ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အတွက် တက္ကသိုလ်ပညာရပ်များ ပြီးဆုံးသွား သည့်အခါ ဒေသတွင်း အမျိုးသားအဆင့်အသိအမှတ်ပြုထားသည့် မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်များ ရရှိရေးအတွက် လက်တွေ့လုပ်ငန်းခွင်ဝင်ခြင်း၊ တက်ရောက်သင့်သည့် သင်တန်းများ တက်

ရောက်ကြရပါသည်။ လုပ်သက်ပြည့်သည့်အခါ မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်များ ရရှိရေးအတွက် ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ အရည်အချင်းသတ်မှတ်ချက်နှင့် ပြည့်မီကြောင်း အစစ်ဆေးခံရမည်ဆိုသည့် စနစ်များကို ပြဋ္ဌာန်းဆောင်ရွက်လာကြရပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပထမဦးစွာ မှတ်ပုံတင်ပေးအပ်ရန် စစ်ဆေးမည့် အဖွဲ့အစည်း (Professional Regulatory Authority - PRA) ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအဖွဲ့အစည်း များကို နိုင်ငံတော်က ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။

မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်ထုတ်ပေးရန် နောက်ထပ်တွေ့ကြုံရသည့် ပြဿနာတစ်ခုမှာ ပညာရှင်များ ရရှိထားသည့် ဘွဲ့သည် ဒေသတွင်းအဖွဲ့အစည်းများမှ တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း သဘောတူပြီးဆုံးဖြတ်ထားသော သင်ရိုးနှင့်ကာလများဖြင့်သင်ကြားသည့် ဘွဲ့သင်တန်း၌ သင်ကြားရမည်ဆိုသည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။ ဘွဲ့သင်တန်းများ ပညာသင်ကာလနှစ် မည်မျှရှိရန် နှင့် ဘွဲ့ရရှိပြီး လက်တွေ့လုပ်သက်နှစ်မည်မျှရှိရန် ဆိုသည့် သတ်မှတ်ချက်များ ပါဝင်လာပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အင်ဂျင်နီယာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများပေးမည့် လုပ်ငန်းများအတွက် Engineering Services Professional (ESP) ဖြစ်ရန်၊ ESP တစ်ယောက်သည် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီထားသည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများနှင့်အညီ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးထားသည့် ဘွဲ့သင်တန်းမှ အောင်မြင်ရမည်ဆိုသည့်အချက် ပါဝင်လာပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဘွဲ့သင်တန်းများကို နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြုသည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများနှင့်အညီ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရမည်ဖြစ်သည့်အတွက် အင်ဂျင်နီယာဘွဲ့သင်တန်းများသည် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှုအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းအတိုင်း သင်ကြားမှု ရှိ/မရှိ၊ သတ်မှတ်ထားသော Programme Outcome များ ရှိ/ မရှိ၊ ဘွဲ့သင်တန်းကာလများ သတ်မှတ်ချက်နှင့် ညီ/မညီ၊ ကျန်သောသတ်မှတ်ချက်များသည်လည်း ပြည့်စုံမှု ရှိ/မရှိ စသည့် အချက်များလည်း ပြည့်စုံရန် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှု၏ အမြင့်ဆုံးတောင်းဆိုချက်မှာ ဘွဲ့သင်တန်းအား စိစစ်အသိအမှတ်ပြုမှု (Accreditation) ဟု ခေါ်သော ဘွဲ့သင်တန်းများကို စိစစ်အသိအမှတ်ပြုထားရမည်ဆိုသည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။ စိစစ်အသိအမှတ်ပြုရမည့် အဖွဲ့အစည်းသည် မိမိတို့ နိုင်ငံတွင် ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းအဖွဲ့အစည်းသည်လည်း ဥပဒေနှင့်အညီ တည်ထောင်ထားရမည် ဖြစ်သည်။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများတွင်လည်း တက်ကြွစွာပါဝင်ပြီး ဆောင်ရွက်နေရမည်ဆိုသည့် အချက်များ တောင်းဆိုလာပါသည်။

ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံအနေဖြင့် ယခုကဲ့သို့ တောင်းဆိုမှုများအတိုင်း အာဆီယံတွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်ပြီး ပညာရှင်များကို လွတ်လပ်စွာ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် အပြန် အလှန်အသိအမှတ်ပြုနိုင်ရေးအတွက် MRA အရ လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပါသည်။

အချုပ်အားဖြင့် MRA အရ Professional Regulatory Authority (PRA) လိုအပ်လာ ပြီး ယင်း PRA အရ အင်ဂျင်နီယာများ မှတ်ပုံတင်ရမည်ဆိုတာ ဖြစ်လာပါသည်။ မှတ်ပုံတင်နိုင်ရန် အတွက် မှတ်ပုံတင်ရမည့် အရည်အချင်းသတ်မှတ်ချက်၊ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ ပြဋ္ဌာန်း ရမည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်ညီ/မညီ ဆန်းစစ်ရမည်။ ဆန်းစစ်မှုခံယူမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် စိစစ်အသိအမှတ်ပြုထားသော ဘွဲ့သင်တန်းများမှ ဘွဲ့ရရှိသူဖြစ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဖြစ်လာမှုများသည် နောက်ဆုံး အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း တက္ကသိုလ်များ၏ ဘွဲ့သင်တန်းများအား စိစစ်အသိအမှတ်ပြုထားရမည်ဆိုသည်အထိ ဖြစ်လာပါ သည်။ ထို့ကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းတက္ကသိုလ်များမှ ဘွဲ့သင်တန်းများသည် နိုင်ငံတကာ နှင့် ပညာရှင်အဖွဲ့အစည်းများမှ အသိအမှတ်ပြုသော၊ သဘောတူညီထားသော သတ်မှတ်ချက် များနှင့်အညီ သင်ကြားပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ သတ်မှတ်ချက်များတွင် ရလဒ်အခြေပြု ပညာရေး၊ ဘွဲ့ရတစ်ယောက် တတ်ကျွမ်းရမည့်အရည်အချင်း ဘွဲ့ရဂုဏ်ရည်များ၊ ဘွဲ့သင်တန်း များတွင် သင်ကြားရမည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ၊ သင်ကြားရမည့်အချိန် စသည့် သဘောတူညီမှု များလည်း ထပ်ပြီးလိုအပ်လာပြန်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့၏ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသား လူငယ်မျိုးဆက်သစ်များကို ကျောင်းတက် ရင်းနှင့် အဆိုပါအခွင့်အလမ်းများ တစ်ပြိုင်တည်း ရရှိသွားနိုင်ရေးအတွက် ဘွဲ့သင်တန်းများ၏ သင်ရိုးညွှန်တမ်းများကို နိုင်ငံတကာမှာ သဘောတူညီထားတဲ့ စံချိန်စံညွှန်းများအတိုင်း ရေးဆွဲ သင်ကြားရန် လိုအပ်ခြင်း၊ ယင်းဘွဲ့သင်တန်းများကို အဆိုပါစံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ ရေးဆွဲသင် ကြားပေးနေသည်ဆိုသည်ကို စိစစ်အသိအမှတ်ပြုထားရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ စိစစ်အသိအမှတ်ပြုထားသော ဘွဲ့သင်တန်းများမှ အောင်မြင်သည့် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများ အား အသိအမှတ်ပြုပြီး ဒေသတွင်း၌ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ပြီး ပညာရှင်များ၏ ဝန်ဆောင်မှုများကို Trade in Services အရ ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဆက်လက်ပြီး ဘွဲ့ရရှိလာသော ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများကို ပညာရှင်မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်များ ရရှိနိုင်ရေး ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ပညာရှင်များ၏ Career Pathway အတိုင်း ဝင်ရောက်လာကာ နောက်ဆုံးတွင် ပညာရှင်အဆင့်မှ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်

(Expert)၊ တတ်သိပညာရှင် (Consultant) အဆင့်ထိ ရောက်ရှိလာရန် ယနေ့အချိန်၌ ဥပဒေနှင့် အညီ ပြဋ္ဌာန်းဆောင်ရွက်နေကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပညာရေးညီလာခံသည် မကြာခင်မှာ ကျင်းပတော့မည်ဖြစ်သည့်အတွက် ညီလာခံ၌ အခြေခံပညာရေးကဏ္ဍ၊ အဆင့်မြင့်ကဏ္ဍ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာကဏ္ဍများ ထည့်သွင်း ဆွေးနွေးရာ၌ အထူးသဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာကဏ္ဍမှာ ကျောင်းသင်ခန်းမှ ပြီးဆုံးပြီး ဆက်လက်လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရမည့် ကျောင်းသင်ခန်းလွန် အစီအစဉ်များကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားဆွေးနွေးရန် ပြင်ဆင်နေခြင်းကို သိရှိရသည့်အတွက် များစွာဝမ်းမြောက်မိပါသည်။

နောက်တစ်ချက်အနေဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာကဏ္ဍမှာ သင်ကြားပေးမည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ၊ သင်ရိုးဇယားများ၊ အချိန်ကာလများသည်လည်း ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံ တကာမှ လက်ခံနိုင်သော သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ၊ အချိန်ကာလများ ဖြစ်ခဲ့ပါက “ကျွဲကူးရေပါ” သင်တန်းကာလပြီးဆုံးသည်နှင့် အသိအမှတ်ပြုမှုကို တစ်ပါတည်းရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည့်အတွက် ကျွန်တော်တို့ လူငယ်များ၏ ပညာအရည်အချင်းနှင့် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု (Qualification and Competency) သည်လည်း နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြုမှုကို ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တင်ပြနေသည့်အချက်သည် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများကို နိုင်ငံခြား သို့သွားပြီး အလုပ်လုပ်ရန်အတွက် ဆွေးနွေးနေခြင်း မဟုတ်ပါ။ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများ၌ အရည် အချင်းပြည့်ဝသည့် ပညာရှင်များ ပေါ်ပေါက်ရန်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ယခုဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံမှာ အာဆီယံအဆင့် အင်ဂျင်နီယာ (၆၀၀) ကျော်၊ စာရင်းပညာရှင် (၄၀၀) ကျော်ခန့် ရှိနေပြီ ဖြစ်သော်လည်း အဆိုပါအင်ဂျင်နီယာ (၆၀၀) ကျော်လောက်တွင် အင်မတန်နည်းပါးသည့် အရေ အတွက်လောက်သာ အလုပ်ရနေကြပါသည်။ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများအနေဖြင့် သူတို့၏ အကျိုးစီး ပွားကို ဦးတည်ပြီး Free Trade Area ၊ MRA ၊ Trade in Services တို့ ပြောဆိုနေကြသော်လည်းပဲ သူတို့အကျိုးစီးပွားအတွက် တစ်ကွက်ချန်ကာ အမြဲကာကွယ်ထားကြပြီး ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံတွင် ရှိသော အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများကိုတော့ လာယူနေကြသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။

သို့အတွက်ကြောင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် ပညာရပ်ကောင်စီ (PRA) များသည် ကျွန်တော် တို့၏ ကျွမ်းကျင်သော ပညာရှင်များအတွက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း မဆုံးရှုံးစေရန်အတွက် ပြည်ပမှ ပညာရှင်များဝင်လာပြီး စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့နေရာယူသွားမှု မဖြစ်စေရေးအတွက် ကာကွယ် ပေးနေရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့၏ ဘွဲ့သင်တန်းများကို နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှု နှင့်အညီ လေ့ကျင့်သင်ကြားထားပြီး စိစစ်အသိအမှတ်ပြုမှုများ ပြုလုပ်ထားပါက ကျွန်တော်တို့၏ ပညာရှင်များနေရာကို အလွယ်တကူနေရာဝင်ယူခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့အတွက် ကြောင့် အတတ်ပညာရှင်များနှင့် သက်မွေးပညာရှင်များအတွက် ကာကွယ်ပေးသည့်အနေဖြင့် လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော ဘွဲ့သင်တန်းများ စိစစ်အသိအမှတ်ပြုမှု (Accreditation) လုပ်ငန်းကို အာရုံစိုက်ပြီး လုပ်ဆောင်ပေးကြပါရန်၊ ကျောင်းသင်ခန်းလွန် လေ့ကျင့်ပေးမှု၊ ပညာပေးမှု သင်တန်းများကိုလည်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပေးရန် တင်ပြဆွေးနွေးကြမည် ဖြစ်ပါ၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနှင့် ပညာရေးညီလာခံ ၂၀၂၃ အား ကြိုဆိုထောက်ခံအပ်ပါသည်။